

Amsterdam lapt regels preventief fouilleren aan haar laars

26 maart 2013, Peter van de Wijngaart

Wij verdienen beter!

Voorwoord

In december 2012 constateerde ik in het besluit van de burgemeester over preventief fouilleren (bijlage 1) feitelijke onjuistheden. Persoonlijk vond ik dat een goed aanleiding om met de gemeente de discussie over preventief fouilleren aan te gaan. Het is inmiddels ruim drie maanden later en helaas is het zelfs nog niet gelukt om het met medewerkers van de gemeente eens te worden over de feiten. Fouten die ik heb aangegeven in het besluit worden zijn zonder onderbouwing ontkent of onderbouwt met informatie die op zichzelf weer onjuist is.

De gemeente Amsterdam heeft in 2010 criteria opgesteld waaraan zij vindt dat een veiligheidsrisicogebied, een gebied waarin preventief gefouilleerd mag worden, moet voldoen. Een belangrijke regel is dat er in een gebied sprake moet zijn van een minimaal aantal wapenincidenten om tot aanwijzing over te kunnen gaan, gemiddeld minimaal 100 per vierkante kilometer. Voor het gebied in Amsterdam Oost ligt dit volgens de informatie in het aanwijzingsbesluit echter niet hoger dan 80.

De berekening is om te komen tot het gemiddelde van 80 incidenten is relatief simpel en door iedereen te herhalen. In hoofdstuk 1 geef ik een beschrijving hoe iedereen de berekening zelf kan doen. Omdat de berekening eenvoudig is zou dit niet meer dan 10 minuten te hoeven kosten. Inmiddels ben ik echter ruim drie maanden bezig de gemeente tot actie te bewegen. Mijn conclusie is dat dit tevergeefse moeite is geweest. Tijd om met dit rapport naar buiten te treden.

Peter van de Wijngaart
www.wijverdienenbeter.nl
25 maart 2013

Inhoudsopgave

1	Stelling en onderbouwing	4
1.1	Criteria veiligheidsrisicogebieden	4
1.2	Wapendichtheid	4
1.3	Ervaren geweldsproblematiek	5
1.4	De aard van de wapenincidenten en de kwetsbaarheid van de omgeving	6
2	Argumentatie gemeente Amsterdam	7
2.1	De oppervlakte van het gebied	7
2.2	Correctheid cijfers is niet relevant	8
3	Conclusie	9
Bijlagen		
1	Aanwijzingsbesluit 2012-2103	
2	Kaart behorende bij Aanwijzingsbesluit 2012-2013	
3	Kaart behorende bij Aanwijzingsbesluit 2010	

1. Stelling en onderbouwing

In 2002 heeft de gemeenteraad doelstellingen geformuleerd voor preventief fouilleren. Op basis van die doelstellingen zijn in 2010 criteria opgesteld waaraan de gemeente vindt dat een gebied voor preventief fouilleren (veiligheidsrisicogebied) moet voldoen. Deze criteria zijn het uitgangspunt geweest voor de op dit moment geldende besluiten voor veiligheidsrisicogebieden in Amsterdam (bijlage 1). De kritiek in deze notitie richt zich op de aanwijzing in het gebied in Amsterdam Oost in het betreffende besluit.

In dit hoofdstuk onderbouw ik de stelling dat het aangewezen gebied niet voldoet aan de criteria. Hoofdstuk 2 is een weergave van de argumentatie van de gemeente Amsterdam.

1.1 Criteria veiligheidsrisicogebieden

De gemeenten Amsterdam heeft in 2010 criteria opgesteld die een uitwerking vormen van door de gemeenteraad in 2002 geformuleerde doelstellingen voor preventief fouilleren. Het betreft de uitwerking van de volgende doelstellingen:

- a) het tegengaan van illegaal (vuur)wapenbezit,
- b) het opsporen van (vuur)wapens,
- c) het voorkomen van verstoringen van de openbare orde en
- d) het in positieve zin beïnvloeden van onveiligheidsgevoelens van omwonenden.

De uitwerking van deze doelstellingen resulteerde in 2010 in de onderstaande criteria waaraan een veiligheidsrisicogebied moet voldoen.

1. Wapendichtheid:

- a) een buurt wordt geïndiceerd als mogelijk veiligheidsrisicogebied indien er volgens de politieregistratie gemiddeld minimaal 100 geregistreerde wapenincidenten per vierkante kilometer plaatsvinden;
- b) voor het gehele geselecteerde gebied geldt een minimum van 200 geregistreerde wapenincidenten.

2. Ervaren geweldsproblematiek:

in het aan te wijzen veiligheidsrisicogebied ervaren de bewoners meer geweldsproblematiek dan gemiddeld in Amsterdam. Dit wordt gemeten met de Veiligheidsmonitor.

3. Kwalitatieve criteria:

- a) de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit;
- b) de aard van de wapenincidenten en de kwetsbaarheid van de omgeving. In dit verband wordt de impact c.q. het karakter van incidenten, de verwevenheid van de wapenincidenten met het soort criminaliteit in een gebied alsmede de praktische uitvoerbaarheid van het preventief fouilleren meegewogen.

In de volgende paragrafen wordt voor de criteria aangegeven hoe deze zijn toegepast voor het gebied in Amsterdam Oost.

1.2 Wapendichtheid

Het besluit van de burgemeester spreekt over meer dan 100 wapenincidenten per vierkante kilometer voor het veiligheidsrisicogebied in Amsterdam Oost. Een eenvoudige berekening

toont aan dat deze informatie niet correct is. Het gemiddelde aantal incidenten in het gebied is fors lager dan de eis, namelijk 80 incidenten per vierkante kilometer.

Het is onduidelijk hoe de gemeente tot haar conclusie komt van meer dan 100 incidenten per vierkante kilometer. De berekening zelf is niet opgenomen in het besluit. Het is echter heel eenvoudig om zelf het werkelijke aantal incidenten per vierkante kilometer te berekenen en tot de conclusie te komen dat de cijfers van de gemeente niet correct zijn. Zie daarvoor de onderstaande uitleg.

Aantal incidenten

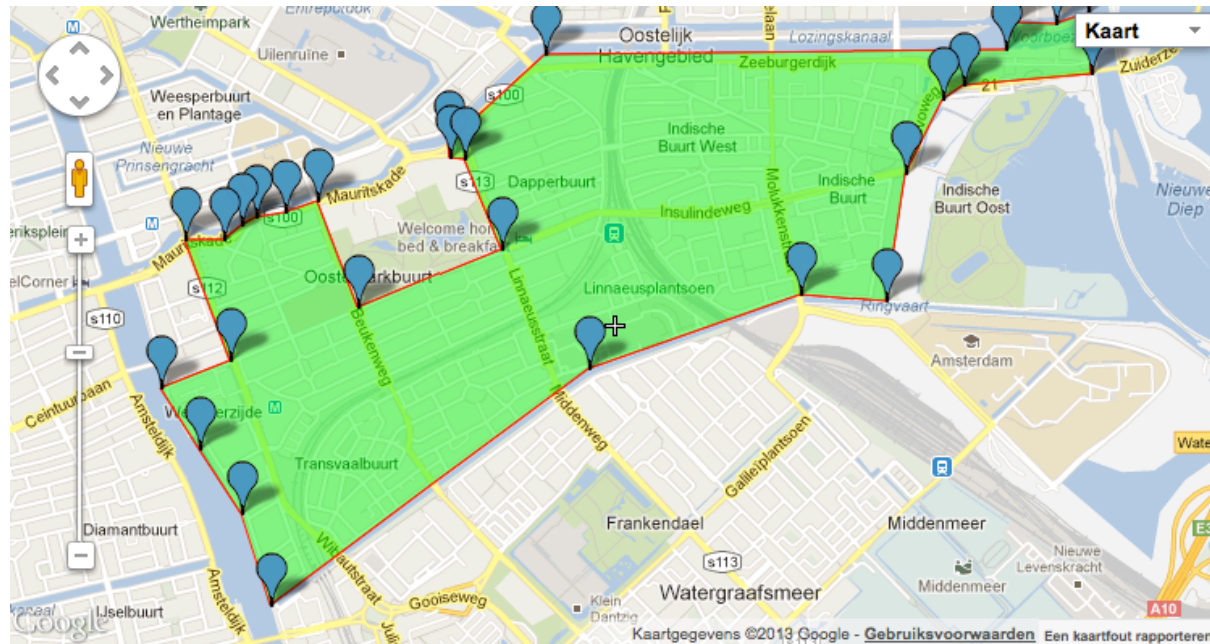
Als toetsperiode wordt uitgegaan van het aantal wapenincidenten in het aan te wijzen gebied in de periode van september 2010 t/m augustus 2011. Het totale aantal incidenten voor het aangewezen gebied was volgens het besluit voor deze periode 216.

Oppervlakte van het gebied

Voor het tweede gedeelte van de berekening is de werkelijke oppervlakte van het gebied nodig. Een oppervlakteberekening is eenvoudig te maken met behulp van de kaart die als bijlage bij het besluit is opgenomen.

De exacte oppervlakte die resulteert uit een oppervlakteberekening is 2,70 km². De berekening zoals aangegeven op de kaart op deze pagina is door iedereen met een internetverbinding eenvoudig te herhalen op www.freemaptools. De afbakening van het gebied als onderstaand is in overeenstemming met de officiële kaart voor het gebied in Amsterdam Oost (bijlage 2).

Het afzetten tegen elkaar van het totale aantal incidenten (216) en de werkelijke oppervlakte van het gebied (2,70 km²) levert het eerder genoemde gemiddelde op van 80 incidenten per vierkante kilometer. Zoals ook eerder aangegeven fors lager dan het vereiste minimum van 100 incidenten per km².

1.3 Ervaren geweldsproblematiek

In het besluit van de burgemeester is de claim opgenomen dat in het gebied een hogere geweldsproblematiek wordt ervaren dan gemiddeld in Amsterdam. De cijfers die ter onderbouwing hiervoor in het besluit zelf zijn opgenomen spreken dit echter tegen. Ter illustratie een tweetal citaten van de gemeentelijke website en uit het besluit zelf.

Citaat van de website van de gemeente Amsterdam:

'In het aan te wijzen veiligheidsrisicogebied ervaren de bewoners meer geweldsproblematiek dan gemiddeld in Amsterdam (26% in 2009). Dit wordt gemeten met de Veiligheidsmonitor.'

bron: http://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/veiligheid/nieuws/nieuwsbericht/2010/oktober/item_363840/

Citaat uit het besluit:

'De door de bewoners ervaren geweldsproblematiek van veiligheidsrisicogebied Oost varieert van 6% tot 8%.'

Bron: Aanwijzing veiligheidsrisicogebieden Amsterdam Centrum, Zuidoost, Oost en West (17 september 2012)

Het in het besluit genoemde percentage ligt fors onder het percentage wat juist overschreden zou moeten worden. Het verschil is zelfs zo groot dat het onwaarschijnlijk lijkt dat de cijfers correct zijn. In een telefoongesprek met een medewerker heb ik de cijfers ter sprake gebracht. In dat gesprek of op een later moment zijn deze cijfer niet door de gemeente toegelicht of gecorrigeerd.

Door het uitblijven van een weerwoord van de gemeente op dit punt kan ik niet anders dan, op basis van de cijfers in het besluit, concluderen dat ook op basis van dit criterium het gebied in Amsterdam Oost niet aangewezen had mogen worden tot veiligheidsrisicogebied.

1.4 De aard van de wapenincidenten en de kwetsbaarheid van de omgeving

Citaat uit het besluit betreffende het gebied in Amsterdam Oost:

'Kenmerkend voor dit gebied zijn bedreigingen, wapenbezit, straatroven en overvallen en een bovengemiddeld aantal gevallen van moord c.q. doodslag. Het gebied is kwetsbaar vanwege het relatief grote aantal gezinnen met kinderen, het grote aantal basisscholen, de 3 winkelgelegenheid (waaronder de Dappermarkt), de overlastproblematiek en de beperkte sociale cohesie;'

Bron: Aanwijzing veiligheidsrisicogebieden Amsterdam Centrum, Zuidoost, Oost en West (17 september 2012)

De stellingname in het citaat wordt niet onderbouwd waardoor het lastig is om er in feitelijke zin iets over te zeggen. Gedurende het opstellen van het rapport heb ik meerdere buurtbewoners gesproken die zich niet in deze kenschets van de buurt kunnen vinden.

Het criterium is subjectief en er zullen zowel voor- en tegenstanders voor te vinden zijn. Feit blijft wel dat het besluit op andere twee criteria, die wél toetsbaar zijn, al door de mand is gevallen.

2 Argumentatie gemeente Amsterdam

Tijdens het opstellen van dit rapport zijn de problemen met het besluit verschillende keren voorgelegd aan medewerkers van de gemeente Amsterdam. Dit is gebeurd per e-mail en in enkele telefoongesprekken. Als ik al argumenten ontving lieten die vaak lang op zich wachten en moest er meerdere keren naar gevraagd worden.

De argumentatie van de gemeente richtte zich op twee punten:

1. Het gemiddelde aantal incidenten is wel meer dan 100
2. Het is niet relevant of de cijfers correct zijn

2.1 Het gemiddelde aantal incidenten is wel meer dan 100

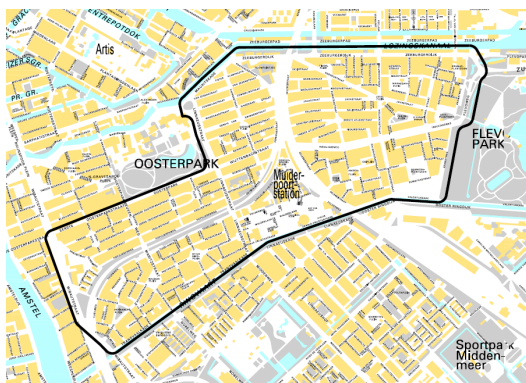
De discussie met de gemeente concentreerde zich op het gemiddelde aantal incidenten per vierkante kilometer. Gedurende drie maanden is het door medewerkers van de gemeente Amsterdam niet gelukt om de juistheid van deze cijfers aan te tonen en het kwam zelfs voor dat informatie binnen één en dezelfde e-mail elkaar tegen sprak.

Aan het begin van het onderzoek was enkel de kaart van het op dit moment van toepassing zijnde gebied in mijn bezit. Mijn berekening wees erop dat dit gebied zo'n 2,70 km² groot is tegenover een genoemd aantal incidenten van 216. Het gemiddelde van 100 incidenten per vierkante kilometer werd bij lange na niet gehaald.

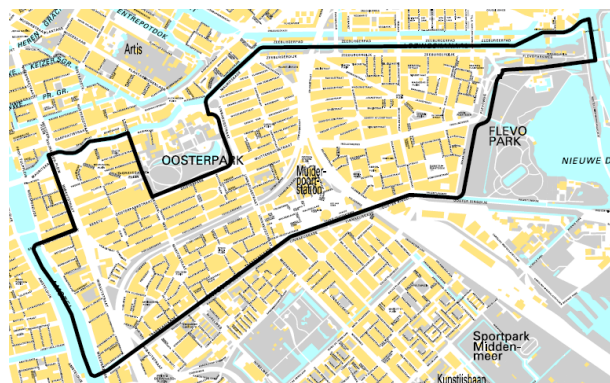
Na een eerste contact met een voorlichter van de gemeente kreeg ik een evaluatiedocument toegestuurd. Uit dit document bleek dat het gebied 2,17 km² zou moeten zijn. Ook met die oppervlakte zou het gemiddelde onder de 100 incidenten per vierkante kilometer blijven. De betreffende medewerker kon dit niet verklaren mede omdat het niet zijn inhoudelijke werkerterrein was. Hij speelde de vraag door aan de Directie Juridische Zaken.

Het eerste antwoord van de Directie Juridische Zaken was dat het gebied iets kleiner zou zijn geworden. Het gebied zou niet meer 2,17 km² zijn maar 2,12 km². Met deze nieuwe oppervlakte zou het inderdaad kloppen dat het gemiddelde aantal incidenten weer net iets boven de 100 per vierkante kilometer zou liggen. Het bleef echter onverklaard waarom een oppervlakteberekening op basis van de kaart van het gebied een oppervlakte van 2,70 km² opleverde.

Omdat het antwoord niet overeen kwam met de berekening vroeg ik bij de medewerker de oude en nieuwe gebiedskaart op. Na ontvangst van deze kaarten kreeg ik de indruk dat de medewerker de kaarten zelf niet bekeken had. Het gebied wat volgens de medewerker een oppervlakte van 2,12 km² zou moeten hebben is significant groter dan het gebied wat 2,17 km² zou zijn. Zie hiervoor de onderstaande kaarten en de losse bijlagen 2 en 3. Ik heb deze fout aangegeven bij de medewerker maar daarop geen reactie meer ontvangen.

2010 (2,17 km², oppervlakte niet ter discussie)

2013 (werkelijk 2,70 km², volgens gemeente 2,12 km²)

2.2 Het is niet relevant of de cijfers correct zijn

Naar mening van de medewerker van de Directie Juridische Zaken is het niet relevant of de cijfers in het besluit correct zijn. Het onderstaande citaat is afkomstig uit de laatste e-mail die ik van deze medewerker heb ontvangen.

Citaat:

'Ik merk overigens voor de volledigheid op dat zelfs in het geval uw berekening juist zou zijn - ik benadruk nogmaals dat ik geen enkele reden heb dit aan te nemen - dit voor het aanwijzingsbesluit geen gevolgen zal kunnen hebben.'

bron: e-mail medewerker Directie Juridische Zaken, 5 maart 2013

De medewerker gaat er bij haar antwoord aan voorbij dat het besluit zelf voorziet in intrekking als niet meer wordt voldaan aan de criteria. Het onderstaande citaat uit het besluit voorziet in een dergelijke intrekking.

Besluit burgemeester:

'dat de burgemeester van Amsterdam het aanwijzingsbesluit onmiddellijk zal intrekken als de verstoring van de openbare orde, dan wel de ernstige vrees voor het ontstaan daarvan is geweken.'

Bron: Aanwijzing veiligheidsrisicogebieden Amsterdam Centrum, Zuidoost, Oost en West (17 september 2012)

Conclusies

Uit de cijfers die in het besluit van de burgemeester zijn opgenomen zijn de volgende conclusies te trekken.

Gemiddeld aantal incidenten voldoet niet aan het minimumcriterium

Er zijn te weinig incidenten om het gebied in Amsterdam Oost aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied, gemiddeld 80 per km² in plaats van het vereiste minimum van 100 incidenten per vierkante kilometer.

Ervaren geweldsproblematiek voldoet niet aan het minimumcriterium

Het gebied in Amsterdam Oost voldoet niet aan het criterium dat de ervaren geweldsproblematiek hoger moet zijn dan gemiddeld in Amsterdam. Het minimum te halen percentage is daarvoor 26% terwijl het besluit zelf spreekt over een percentage van maar 6-8% is voor het aangewezen gebied.

Bijlagen

De volgende drie bijlagen behoren bij deze notitie. Het zijn de originele bestanden van de gemeente en daarom opgenomen als drie aparte bestanden. Mocht u de bestanden niet in uw bezit hebben dan zijn deze op te vragen via info@wijverdienenbeter.nl.

1. Aanwijzingsbesluit 2012-2103

Over dit aanwijzingsbesluit gaat de discussie die zich specifiek richt op het aangewezen gebied in Amsterdam Oost.

2. Kaart behorende bij Aanwijzingsbesluit 2012-2013

Op deze kaart is het gebied ingetekend waar preventief fouilleren is toegestaan in Amsterdam Oost. De kaart is een bijlage van het Aanwijzingsbesluit 2012-2013..

3. Kaart behorende bij Aanwijzingsbesluit 2010

Deze kaart is verstrekt door een medewerker van de Directie Juridische Zaken als behorende bij het aanwijzingsbesluit van 2010.